

Laodisia - Nọmba Abụọ

Mpi Oka Protestant

Jeff Pippenger

2023-08-27

Ọ dị mkpa n'ighota ozi a na-emeghe akara ya n'akwukwo Mkpughe, imata mgborogwu, mmepe, na mkpa Ndozighari Protestant. Akara ato bu isi n'ime akuko ihe mere eme nke Ndozighari ahụ na-elekwasị anya n'Akwukwo Nso, na usoro ziri ezi a ga-eji n'imụ Akwukwo Nso, nakwa na ndi ozi ahoputara n'ime akuko ihe mere eme ahụ bu ihe ngosi-uzo nke akuko ahụ. Di ka o na-adị mgbe niile, Setan gbaliri izochi Akwukwo Nso King James site n'otutu adigboroja, o chokwara izochi usoro ziri ezi maka ighota Akwukwo Nso site n'otutu adigboroja, o chokwara kwa izochi ndi ozi ziri ezi (ihe ngosi-uzo) e bilitere n'uzo ahụ n'ime akuko ihe mere eme ahụ.

“Ma Setan anoghi n'efu. Ugbu a, o gbaliri ihe o gbaliworo n'ime mmeghari ndozighari o bula ozo—ighogbu ma bibie ndi mmadu site n'itinye n'aka ha ihe adigboroja n'onodu oru eziokwu ahụ. Di ka e nwere Kraist ugha n'arọ mbu nke uka Ndi Kraist, otu a ka ndi amuma ugha bilitere na nari afo nke iri na isii.” The Great Controversy, 186.

N'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite site n'afọ 1840 ruo n'afọ 1844, uwe-oru nke Protestantism, (nke bu otu n'ime mpi abuo ahụ di n'anụ ohia nke uwa, bu United States), Adventism nke ndi Millerite ghorọ mpi Protestant ahụ. N'otu oge ahụ, uka ndi ahụ bu ndi gara aga kwuputara na ha bu ndi Protestant ghorọ Protestantism nke dapuru n'ezi okwukwe, ma o bu, di ka ndi Millerite kporo ha, “umu nwanji Rome.” Mgbe ndi Protestant juru ozi mmuo ozi mbu ahụ n'afọ 1843, ha dara, ndi Millerite wee gara n'ihu na-ebu uwe-oru nke Protestantism. Akuko ihe mere eme nke ndi Millerite bu oke njedebe nke oru Chineke n'iweta “uka” Ya “n'ozara” ruo n'ighota Okwu Chineke n'uju.

Mmeghe nke ikpe nyocha wetara ule nke iwu Chineke, karisia ubochi izuike. Ikwusa ozi nke mmuo ozi nke ato chorọ nzuko uka nke na-akwado iwu Chineke, nke e liri n'okpuru odinala na omenala nke papacy n'oge Ochichiri. Kraist duru ndi Protestant banye n'akuko ihe mere eme nke afọ 1840 ruo 1844 ma gosiputa ule nke Ilaija, onye e ji William Miller mee ihe nnochianya ya, ma mgbe ndi Protestant juru ozi Miller, ha laghachiri Rom. E ji Ilaija n'Ugwu Kamel mee ihe nnochianya ule nke ozi mmuo ozi nke mbu di ka Miller nyere ya.

Elaija biakwutere ndi mmadu nile, si, Ruo ole mgbe ka unu ga-anọ na-adokpu ukwu n'etiti echiche abuo? O buru na Jehova bu Chineke, soro ya: ma o buru na Beal, soro ya. Ndi mmadu ahụ azaghikwa ya otu okwu. 1 Ndi Eze 18:21.

N'afọ 1840, mgbe e wetara ha ozi Ilaija, nke Miller na mmuo-ozi mbu nochiri anya ya, ndi Protestant horo Bel!

Ndozighari nke Okpukpe Protestant bu mmeghe nke eziokwu nile nke Akwukwo Nso nke malitere site na “kpakpando ututu,” nke e kwere nkwa na a ga-enye n'oge akuko ihe mere eme nke uka nke Tajataira nochiri anya ya. Mwakpo a kpomkwem megide Akwukwo Nso malitere otutu nari afo

tupu nke ahụ, a na-egosikwa ya nke ọma n'akwụkwọ The Great Controversy, karịsịa n'akụko banyere ndị Waldensian. N'afọ 1930, Benjamin Wilkerson bipụtara akwụkwọ ahụ, Our Authorized Bible Vindicated. Akwụkwọ ahụ na-edekọ ọgụ e busoro ederede nsọ mbụ ndị ahụ e mechara jiri sugharịa King James Bible na ederede ụgha dị iche iche nke Setan nke ndị Katolik, Protestantism dapuru n'ezị ofufe, na ndị Adventist Laodisia kwalitere n'oge ahụ ma ka na-akwalitekwa ugbo a. Ọgụ ahụ malitere ogologo oge tupu akụko ihe mere eme nke ndị Waldensian, ma ha bụ akara ụzọ na ihe nnochianya nke ndị nyere ndụ ha iji gbaa àmà banyere mkpa nke akwụkwọ mpiakọta ziri ezi ndị ahụ e mechara sugharịa n'ime 1611 King James Bible.

Mmeputa nke Akwụkwọ Nsọ King James n'afọ 1611 soro usoro ntugharị asusụ kpomkwem nke ukwu. E mezuru usoro ntugharị na mbiputa nke Akwụkwọ Nsọ ahụ site n'uzọ mmeputa asaa. O werekwa afọ asaa iji mezue ya, ma afọ Akwụkwọ Nsọ asaa bụ ụbọchị puku abụọ na narị ise na iri abụọ. N'ezie, nke ahụ bụ otu ọnuọgụ ụbọchị amuma ahụ Jizọs ji kwado ọgbugba ndụ ahụ n'ebe ọtụtụ mmadụ nọ n'ime mmezu nke Daniel itoolu. N'etiti izu ahụ dị nsọ ka akpogidere Kraist n'obe, ma n'ezie Kraist a kpogidere n'obe bụ etiti Akwụkwọ Nsọ. Nzọkụwụ asaa ndị ahụ e jiri meputa Okwu Chineke dị ọcha bụ ndị a na-esonụ.

- Nke Mbụ: Nsugharị Mbụ nke Ndị N'otu N'otu Mere: E kewara ihe dị ka ndị nsugharị 50 n'ime kọmitii isii, nke ọ bụla nwere ọrụ maka akụkọ dị iche iche nke Baibul. Ndị a ruru ọrụ n'isugharị site n'asusụ mbụ (Hibru, Aramaik, na Grik) banye n'asusụ Bekee.
- Nke Abụọ: Nnyocha Kọmitii: Mgbe kọmitii ọ bụla mechara ntugharị ha nke otu akụkọ, ndị otù kọmitii ahụ n'onwe ha nyochara ọrụ ahụ. Nke a mere ka e nwee ntinye aka ọnu na mmezi nke njehie.
- Nke atọ: Nnyocha Kọmitii Izugbe: E mesiri nyefee ntugharị asusụ nke kọmitii nke ọ bụla n'otu igwè ndị ọkà mmụta ka ibu, nke a kpọrọ Kọmitii Izugbe. Kọmitii a nwere ndị nnochị anya sitere na nke ọ bụla n'ime kọmitii ntugharị asusụ isii ahụ. Ha nyochara ọrụ ahụ dum, na-atunyere ma na-eme ka ntugharị asusụ dị iche iche nke kọmitii ahụ kwekọọ.
- Nke anọ: Nnyocha na Ndezigharị Ọzọ: E zighachiri ụdị e dezighariri nke Kọmitii Izugbe nye kọmitii dị iche iche ka ha mee nnyocha ọzọ ma mekwaa ka ọ dịkwuo mma. Usoro a na-eme ugboro ugboro nyere aka n'ihu na ntugharị ahụ kwekọrọ ma buru nke ziri ezi.
- Nke ise: Nnyocha Ikpeazu na Nkwado: Ozugbo kọmitii nke ọ bụla mezuru mmezigharị ha, e nyefere ederede ikpeazu ahụ n'aka Kọmitii Ukwuu ka o mee nyocha ikpeazu ma kwado ya.
- Nke isii: Nkwado Eze na Mbiputa: E meziri ka a kpọrọ ntugharị asusụ ahụ a kwadoro n'ihu Eze James Mbụ ka o nye nkwado ya.
- Nke asaa: Ozugbo o nyere nkwenye eze ya, e bipụtara nsugharị ahụ na 1611 dị ka King James Version (Authorized Version) nke Bible.

Okwu nile nke Onyenwe anyị bụ okwu dị ọcha: dị ka ọlaọcha a nwalere n'okụ n'ite nke ala, e mekwara ka ọ dị ọcha ugboro asaa. I ga-edebe ha, O Onyenwe anyị, I ga-echebe ha puo n'ogbo a ruo mgbe ebighi ebi. Abụ Oma 12:6, 7.

N'agha Setan na-aluso okwu Chineke ọgụ, na megide akara-uzọ ndị ozi dị iche iche nke akụko mmeghe ahụ, na nke usoro ezi omume a ga-eji n'ikewa Okwu Ya nke ọma, Bible King James nke

afo 1611 bu akara-uzo e ji kpomkwem mata na Abu Oma iri na abuo. O dighi nke o bu la n'ime Bible ugha di iche iche e meputara site n'akwukwo-aka Katolik ruru aru na-emezu ukpuru Abu Oma iri na abuo. Usoro nsacha nke gara n'uzo asaa na oge nke ubochi puku abuo na nari ise na iri abuo na-egosi na Bible King James bu "okwu di ocha" nke Chineke. Chineke kwere nkwa idebe Bible King James di ka Okwu Ya di ocha ruo mgbe ebighi ebi, ya mere O na-ekwekwa nkwa ikwado usoro "historicism" nke ndi ndozighari Protestant jiri, gunyere William Miller.

Na nari afo nke iri na ano, Jon Wycliffe, onye a kowara di ka "kpakpando ututu nke Ndozighari" n'akwukwo *The Great Controversy*, bu onye Chineke jiri sugharia Baibul n'asusu nke obuna mmadu nkiti ga-aghota. O bu onye-ozu ahu nke na-akara akara uzo nke mmalite nke Ndozighari Protestant.

"Mgba ukwu ahu Wycliffe bidoro, nke ga-atohapu ako na uche na ogugu isi, ma tohapukwa mba ndi e dotara ogologo oge n'ugbo mmeri nke Rome, nwere isi iyi ya n'ime Bible. N'ebe a ka isi mmalite iyi ahu nke ngozi di, nke, dika mmiri nke ndu, sirila na-eru gafee ogbo nile kemgbe nari afo nke iri na ano. Wycliffe ji okwukwe zuru oke nabata Akwukwo Nso di nso dika mkpughe sitere n'ike mmuo nso nke uche Chineke, burukwa iwu zuru ezu nke okwukwe na omume. A kuziiri ya ile Chochi Rome anya dika ochichi sitere n'aka Chineke, nke na-adighi emehie emehie, na ka o jiri nsopuru na-enweghi ajuju nabata ozizi na omenala e guzobere kemgbe otu puku afo; ma o hapuru ihe ndi a niile ka o gee nti n'okwu nso Chineke. Nke a bu ikike ahu o gbara ndi mmadu ume ka ha kweta. Kama ka chochi na-ekwu okwu site n'onu pope, o kwuputara na naani ezi ikike bu olu Chineke na-ekwu okwu site n'okwu Ya. O kuzikwaara ha o bughu naani na Bible bu mkpughe zuru oke nke uche Chineke, kama na Mmuo Nso bu naani onye nkowa ya, nakwa na onye o bu la, site n'imu ozizi ya, ga-amuta oru ya n'onwe ya. N'uzo di otu a, o wepuru uche ndi mmadu n'ebe pope na Chochi Rome no, duzie ya n'okwu Chineke."

"Wycliffe bu otu n'ime ndi Ndozighari Kasi Ukwuu. N'okpurukpu nke ogugu isi, n'ido anya nke echiche, n'iguzosi ike ijigide eziokwu, na n'idi umeala n'obi n'ichebe ya, o bu mmadu ole na ole n'ime ndi biara mgbe ya gasiri ka ha nhata ya. Idi ocha nke ndu, idi uchu na-enweghi ike ogwugwu n'imu ihe na n'oru, ntukwasu obi ziri ezi nke a na-apughu imeru emebi, na ihunanya na ntukwasu obi yiri nke Kraist n'ozi ya, bu ihe e ji mara onye mbu n'ime ndi Ndozighari ahu. Nke a bu n'agbanyeghi ochichiri nke ogugu isi na mmebi omume nke oge ahu o siri na ya puta."

"Agwa Wycliffe bu ama nke ike nkuzi na ike mgbanwe nke Akwukwo Nso di nso. O bu Baibul mere ka o buru ihe o bu. Mbọ a na-agba iji ghota eziokwu ukwu nke mkpughe na-enye ohu ohuru na ume n'ihe niile gbasara ikike nke uche. O na-agbasawanye uche, na-eme ka nghota sie nko, ma na-eme ka ikpe too eto. Imu Baibul ga-eme ka echiche o bu la, mmetuta o bu la, na ochicho o bu la di nso ma di elu kari ka omumu o bu la ozo puru isi mee. O na-enye nkwasu ike n'ebumnobi, ndidi, obi ike, na ntachi obi; o na-eme ka agwa di ocha ma na-edo mkpuru obi nso. Imu Akwukwo Nso n'ezi obi na n'nsopuru, nke na-eme ka uche onye na-amu ya kpomkwem soro uche na-enweghi nsotu nwee njiko, ga-enye uwa ndi mmadu nwere uche siri ike kari ma na-arusi oru ike kari, nakwa ndi nwere ukpuru ka mma kari ihe ozuzu kacha mma nke amamihe mmadu puru inye siworo puta. 'Nbata nke okwu Gi,' ka onye obu abu ahu

kwuru, ‘na-enye ihè; ọ na-enye ndị na-enweghị aghughọ nghota.’ Abu Oma 119:130.” The Great Controversy, 93, 94.

N’igbaso àmà ahụ banyere John Wycliffe dī n’akwukwọ The Great Controversy, Sister White na-enye ndepụta nke ndị mmeghari kwesị ntukwasị obi (waymarks), nke n’ikpeazụ rutere n’aka onye mmeghari ahụ, John Knox. Ọ na-akwawaputa ajuju dī mkpa Mary, Ezeanyi nke Scotland, juru John Knox.

“John Knox esiwo n’omenala na ihe omimi nile nke ụka puo, ka o rie nri n’eziokwu nke Okwu Chineke, ma ozizi Wishart emesiela mkpebi ya ike ihapu mmekorita nke Rom, ma jiko onwe ya na ndi ndozighari a na-akpagbu....”

“Mgbe e wetara ya ihu na ihu n’iru eze-nwanyị Scotland, onye n’ihu ya okununu nke otutu n’ime ndi ndu ndi Protestant dara mbà, John Knox jiri nkwasị-ike na-adighi ada ada gbaa akaebe maka eziokwu ahụ. Ọ bughị onye a ga-eji ntakiri nraranye ma ọ bu ime nwayo merie; ọ naghị ama jijiji n’ihu iyi egwu. Eze-nwanyị ahụ boro ya ebubo nke iju okwukwe. O kwuru na ọ kuziiri ndi mmadu inakwere okpukpe nke Alaeze machibidoro, nakwa na n’otu a o mebiela iwu Chineke nke na-enye ndi no n’okpuru ochichi iwu ka ha rube isi nye ndi eze ha. Knox zara ya n’ike:—‘Dika ezi okpukpe esiteghi n’aka ndi eze nweta ma mmalite ya ma ọ bu ikike ya, kama n’aka Chineke ebighi ebi naani Ya, otu a ka ndi no n’okpuru ochichi na-abughị ndi a manyere ikpuzi okpukpe ha dika mmasi ndi eze ha si di. N’ihi na otutu mgbe, ndi eze, kari mmadu niile ozo, bu ndi na-amaghi ezi okpukpe Chineke nke oma kari. Ọ buru na mkpuru Abraham niile so n’okpukpe Fero, onye ha no ogologo oge n’okpuru ya, biko, nne anyi nwanyi, gini ka okpukpe gaara abu n’uwa? Ma ọ buru na ndi mmadu niile n’ubochi ndiozi so n’okpukpe nke ndi eze ukwu Rome, biko, nne anyi nwanyi, gini ka okpukpe gaara abu ugbu a n’elu uwa? ... Ya mere, nne anyi nwanyi, i nwere ike ihu na ndi no n’okpuru ochichi adighi ewere okpukpe ndi eze ha dika ihe ha ga-eso n’ike, ọ bu ezie na e nyere ha iwu ka ha nye ha nsopuru.’”

Meri siri, “Unu na-akowa Akwukwo Nso n’otu uzọ, ha [ndi nkuzi Rom] na-akowakwa ya n’uzo ozo; onye ka m ga-ekwere, onye kwa ga-abu onye-ikpe?”

“Unu ga-ekwere Chineke, onye na-ekwu okwu n’uzo doro anya n’Okwu Ya,’ ka onye mmezighari ahụ zara; ‘ma unu agaghị ekwere nke a maobu nke ozo kari ihe Okwu ahụ na-akuziri unu. Okwu Chineke doro anya n’onwe ya, ma ọ buru na n’ebe obula e nwere ihe na-adighi doo anya, Mmuo Nso, onye na-adighi emegide onwe ya mgbe obula, na-akowa otu ihe ahụ n’uzo ka doo anya n’ebe ndi ozo, nke mere na obi abuo obula agaghị anogide, ma e wezuga n’ime ndi na-amaghi ihe n’isi ike.’ Ndi a bu eziokwu ndi onye mmezighari ahụ na-enweghi egwu kwuru n’nti eze, n’ihe ize ndu nke ndu ya. N’otu obi ike ahụ na-adighi ada ada ka o jigidere nzube ya, na-ekpe ekpere ma na-alu agha nile nke Onyenwe anyi, ruo mgbe Scotland nwere onwe ya puo n’okpukpe popu.” The Great Controversy, 250, 251.

Mmekorita dī n’etiti onye mmezighari ahụ na ezeanyi ahụ na-eme ka eriri nke ato dī n’akuko ihe mere eme nke Ndozighari puta ihè, nke na-akowa mgbalị Setan imeputa ihe oyiri aghughọ nke Akwukwo Nso, nke ndi mmezighari, na nke usoro omumu Akwukwo Nso. Aziza Jon nyere ezeanyi ahụ bu na usoro ziri ezi bu “historicism,” nke toro ntala n’elu otu ahiri akuko amuma nke

Mmụọ Nsọ ji ahiri ọzọ nke akukọ amụma kowaa.

E meghere ihè n'ochichiri. Wycliffe na ndi mbido Ndozighari ruo n'akukọ ihe mere eme nke ndi Millerite jiri usoro omumu Akwukwo Nso a kporo "historicism." A na-elegharakari akukọ ihe mere eme nke usoro Akwukwo Nso a maka imu Akwukwo Nso anya, ma o di oke mkpa ka a mata ya ma o buru na mmadu ga-ahu n'ezie idi mkpa nke iwu nkowa amuma nke Miller nabatara, ma emesija nke Future for America.

E nwere naani uka abuo Nwanyi White kowara di ka ndi Chineke kporo aha. Ha bu Izrel oge ochie na uka Seventh-day Adventist.

"A ga-ekwughachi ugboro ugboro ihe kpatara e ji akpo anyi ndi nke Chineke. Deuteronomy 4:1-13" Manuscript Releases, volume 8, 426.

Uka ndiozi ahụ, na uka ahụ nọ n'ozara n'oge ochichiri papal, a kporo ha mgbe o bula ndi a kporo aha Chineke; n'ihì na okwu ahụ (nke putara ibu ndi a kporo aha) na-anochi anya uka e nyere ibu oru ibu ndi nlekota iwu Chineke debere n'aka, ma n'ime Adventism, a ga-enyekwa ha ibu oru ibu ndi nlekota eziokwu amuma nke Chineke.

"Chineke akpowo nzuko-ya n'ubochi nke a, dika O siri kporo Izrel oge ochie, ka ha guzo di ka ihè n'ụwa. Site n'ike mma nkewa nke eziokwu, ozi nke mmuo-ozì mbu, nke abuo, na nke ato, O kewapuru ha n'ebe uka di iche iche nọ nakwa n'ebe ụwa nọ, iji bute ha n'idi nso nso n'ebe O nọ. O mewe ha ndi a tukwasiri iwu-Ya n'aka, nyefee ha nnukwu eziokwu nile nke amuma maka oge a. Dika okwu nsọ ahụ e nyefere Izrel oge ochie, ndi a bu ntukwasì-obi nsọ nke a ga-ekwusara ụwa. Ndi mmuo-ozì ato nke Mkpughe 14 na-anochi anya ndi mmadu ahụ na-anabata ihè nke ozi Chineke ma na-aputa dika ndi nnochì-anya Ya iji kposaa ido aka ná nti ahụ n'ogologo na obosara nke ụwa." Testimonies, voliumu 5, 455.

William Miller nochiri anya onye ozi a hoputara ahoputa iji meghee eziokwu amuma nke Chineke, ma mgbe eziokwu ndi ahụ duru otu ndi mmadu ruo n'onu ụzọ meghere emepe nke Ebe Kachasi Nso n'afọ 1844, Chineke wee mepee iwu nke Chineke. Wycliffe bu ihe-àmà n'uzo n'ime imeghe Bible na iweta mmalite Ndozighari Protestant, ma o bukwa ihe-àmà n'uzo nke oru Chineke iji guzosie ike "eziokwu ndi ukwu nke amuma." John Wycliffe bu kpakpando ututu e ji amata n'akukọ ihe mere eme nke ochichì afọ otu puku na nari abuo na iri isii nke ochichì ndi popu. Oru ya malitere na nari afọ nke iri na anọ, mgbe ahụ n'arọ nari afọ nke iri na asaa ihe-àmà ọzọ n'uzo nke ahiri amuma ahụ bu mmeputa nke King James Bible n'afọ 1611. N'ahiri ahụ anyi n'ikpeazu rutere n'ihe-àmà n'uzo nke iwu Miller banyere nkowa amuma. Miller bu ihe-àmà n'uzo n'ahiri eziokwu ahụ, iwu ya dikwa otu a. Iwu ya na-agba àmà banyere ihe-àmà n'uzo di na njedebe nke Adventism nke akwukwo Prophetic Keys nochiri anya ya.

O buru na anyi aghotaghì na iwu Miller bu ihe-ama n'otu ahiri nke akukọ amuma, nke na-anochi anya oru e ji echekwa ederede mbu na nke ziri ezi nke Akwukwo Nso nakwa oru nke imeghe ezi nghota nke Akwukwo Nso, nke chorọ ka e duru ndi Ndozighari ka ha ghota ma jiri usoro omumu nsọ a na-akpo "historicism," anyi enweghi omuma di mkpa iji mata eziokwu amuma ndi metutara oru nke iweta na ichekwa ihè nke mmuo ozi nke ato na njedebe nke Adventism. N'ihì nke a, o di mkpa ime obere nnyocha banyere ahiri akukọ ahụ.

Nkọwa naanị nke eziokwu nke okwu a “Protestant” bụ ime ngaghari megide Rom. O buru na uka akwusi ime ngaghari megide Rom, o bughizi Protestant, ma o wee buru ada Rom, di ka Protestants ndi juru ozi nke mmuo ozi mbu mere. Nghota bu isi nke ghoru “motto” nke Protestants ndi si na uka Katolik puta bu “Baibul na Baibul naanị ya.” Ma akuko ihe mere eme na-agba ama n’eziokwu na o di mkpa ka e kewaa Baibul nke oma.

Gbalisianu ike igosi onwe unu n’ihu Chineke dika ndi a nabatara, dika onye oru nke ihere na-adighi eme, na-ekewa okwu nke eziokwu n’uzo ziri ezi. Ma zere nu okwu ruru aru na nkwalite efu: n’ihi na ha ga-amuba ruo n’isopuru Chineke ala kari. 2 Timoti 2:15, 16.

Usoro omumu Akwukwo Nso nke e duru ndi Protestant ka ha jiri n’igbalị ha iji kewaa okwu nke eziokwu n’uzo ziri ezi bu “historicism.” Usoro ahụ bu kpomkwem ihe Setan kporo n’obi ma jiri ike ya niile wakpo, ma o wakporo ya n’ezie.

“Anyi kwesiri ima n’onwe anyi ihe mejuputara Iso Uzo Kraist, ihe bu eziokwu, ihe bu okwukwe ahụ anyi natara, na ihe bu iwu ndi nke Akwukwo Nso—iwu ndi e nyere anyi site n’aka ikike kachasi elu.” The 1888 Materials, 403.

A kwaputara kpomkwem na mbibi nke usoro Akwukwo Nso nke ndi Ndozighari ji mee ihe ruo n’oge William Miller ma gunye ya, malitere na nari afu nke iri na ise site n’aka otu onye oka mmuta Jesuit aha ya bu Francisco Ribera (1537–1591), onye a na-enye otuto n’ikwalite nkwa futurist. O dere nkwa banyere akwukwo Mkpughe nke turu aro nkwa futurist banyere amuma ndi ahụ, na-ekewapu ha n’akuko ihe mere eme nke onodu ha. Ribera cheputara usoro a n’ihi nzube nke iguzogide eziokwu ahụ nke usoro historicism na-amiputa mgbe niile. Eziokwu ahụ bu na popu nke Rom bu onye na-emegide Kraist nke amuma Akwukwo Nso.

N’arọ nke iri na asaa na nke iri na asato, e nwere ihe akaebe doro anya na Protestantism maara na usoro ugha Ribera bu nke Setan ma burukwa nke na-enweghi isi ike. Ndi Protestant n’akuko ihe mere eme ahụ dere akwukwo na trakti iji gbochie “okwu ruru aru na ikwu ihe efu” nke oka mmuta Jesuit ahụ. Ma n’afu 1909, e biputara inyinya Trojan ahụ, ya bu, Scofield Reference Bible, e nyekwara ntuka ndi a tinyere n’akuku ala peeji nke Bible ahụ dabere n’ozizi Ribera na nke Jesuit ozu aha ya bu Manuel Lacunza (1731–1801). Lacunza dere n’okpuru aha mkpisi-aka Juan Josafat Ben-Ezra, wee biputa akwukwo akporo The Coming of the Messiah in Glory and Majesty. Di ka Ribera no tupu ya, akwukwo ahụ bu mwakpo kpomkwem megide mmezu amuma ndi di n’akwukwo Mkpughe.

Satan maara ozi ahụ o ga-iji mgbagwoju anya kpuchie bu ozi ido aka na nti ikpezuru nke sitere n’akwukwo Mkpughe. Itinye okwu ruru aru na ikwu efu nke ndi nchujà Jesuit abuo ahụ n’ime nkwa ndi di n’ime Scofield Reference Bible mere ka Satan duru ndi Protestant dapuru n’ezi okwukwe n’inakwere usoro Jesuit, si otu a mee ka e kpuru ha isi n’eziokwu. Satan mezuru nke a site n’iweta otutu udi amuma Katolik nke wepuru ohere nke imata nke oma onye ahụ bu onye na-emegide Kraist n’amuma Baibul. O bughị aghughu siri ike nye Satan, n’ihi na ndi Protestant alaghachilari n’uka Rom site n’iju ozi Miller n’afu 1843.

E biputawo otutu akwukwo na isiokwu n'ime afọ ndi gara aga nke na-edekọ mwakpo Setan wakporo Bible, nke malitere n'ime nari afọ ole na ole mbu mgbe a kpogidere Kraist n'obe. Mwakpo ahụ rutere n'ókè ebe e webatara akwukwo-aka ugha iji meputa Bible ugha. Setan wakwakwa ndi Ndozighari ahụ e welitere ka ha kwado okwu Chineke mgbe ha di ndu, obuna kwa mgbe ndi Ndozighari ahụ nwusiri.

Chebara otu ndi okà mmuta ihe mere eme na ndi okà mmuta okpukpe nke Seventh-day Adventist nke oge a si emeso isiokwu banyere William Miller. O di ka a ga-asị na ha gwuputara okpukpu ya wee tuba ha n'Osimiri Mississippi.

“William Miller no na-akpaghasi alaeze Setan, ma onye iro ukwu ahụ chosiri ike o bughị naani igbochi mmetuta nke ozi ahụ, kama ibibi kwa onye ozi ahụ n'onwe ya. Ka Nna Miller na-etinye eziokwu nke Akwukwo Nso n'oru n'uzo bara uru n'obi ndi na-ege ya nti, iwe nke ndi na-azoro na ha bu Ndi Kraist mubara megide ya, dika iwe ndi Juu siri kpalie megide Kraist na ndiozi Ya. Ndi otu uka kpaliri ndi no n'okwa di ala, ma n'otutu oge ndi iro zubere iwepu ndu ya mgbe o ga-apu n'ebe nzuko ahụ di. Ma ndi mmuo ozi di nsọ no n'etiti igwe mmadu ahụ, otu n'ime ha kwa, n'udi mmadu, jidere ogwe aka nke ohu a nke Onyenwe anyi, duru ya n'udo puo n'etiti igwe iwe ahụ. Oru ya erubeghi ogwugwu, Setan na ndi ozi ya wee nwee nkuda mmuo n'ihe ha bu n'obi.” Spirit of Prophecy, volume 4, 219.

Lezienu otu otu igwe abuo ahụ nke Ndi Adventist (ndi okà mmuta okpukpe na ndi okà mmuta akuko ihe mere eme) si eleda ma zoo izi ezi nke iwu Miller anya, nke Sister White gwara anyi na ndi niile n'ezio kwu na-ekwusa ozi ndi mmuo ozi ato ahụ ga-eji.

“Ndi ahụ na-arusi oru ike n'ikwusa ozi nke mmuo ozi nke ato na-enyocha Akwukwo Nso n'otu atumatu ahụ Nna Miller jiri. N'akwukwo nta ahụ a kporo Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Nna Miller na-enye iwu ndi a di mfe, ma juputa n'amamihe ma dikwa mkpa, maka omumu na nkowa Akwukwo Nso:—”

“[Iwu otu ruo ise ka e deputara.]”

“Nke di n'elu bu akuku nke iwu ndi a; ma n'imu Akwukwo Nso, anyi niile ga-eme nke oma ma o buru na anyi ana nti n'ukpuru ndi e deputara.” Review and Herald, November 25, 1884.

Na-enweghi nyochaghachi eri ato ahụ nke ahiri akuko ihe mere eme amuma nke ejikotara na mmepe na nkwasị ike nke Okwu Chineke, o gaghị ekwe omume ihu idi mkpa nke nnukwu akaebe e nyere iji kwado William Miller dika onyeozi ahụ e gosiri n'oyiyi site n'aka Ilaija n'otu o si kposaa ozi ahụ, na dika Mosis n'okwu nkwa banyere ikpolite Miller n'mbilite n'onwu nke ndi ezi omume, nakwa dika Ilaija n'idi njikere ya ihapu ubi ya ma jee ozi ozi Ilaija. Nwanyi White na-akowaputa ndi dike ato ahụ nile nke Akwukwo Nso dika ndi na-anochi anya William Miller, onye ndi okà mmuta okpukpe na ndi odeakuko ihe mere eme Adventist nke oge a ugbu a na-emeso di ka a ga-asị na o bu naani otu “nwa okoro ogbenye nke ubi” sitere na nari afọ nke iri na asato.

William Tyndale bu otu n'ime otutu ndi ndozighari e welitere n'usoro a nke akuko amuma. O buru na m nwere ike ikwu ya n'uzo a, “okwu ebumnobi” ya megide ndi nnochiteanya poopu ndi ya na ha na-akpakorita bu, “Aga m eme ka nwata nwoke ahụ na-akwo ugbo jiri origa mara Akwukwo

Nso karĩa ka unu si mara ha.” William Miller bu nwa okorobĩa ugbo ahụ, onye na-akwọ ọrĩa ma mezuo amuma Tyndale.

E meela ka eme ka e me ka o di mfe nke ukwu n'ihe gbasara akuko ihe mere eme niile a puru iweta iji kwado ihe anyi egosila ruo ugbo a. Ugbo a, anyi ga-atule ufodu akara ngosi nke Alfa na Omega, ka e wee duru anyiazu n'itule Miller dika ihe iriba ama n'uzo na onye-ozu.

Akwukwo Daniel bu mmalite nke otu akwukwo nke mejuputara akwukwo abuo. Ogwugwu nke akwukwo ahụ bu Akwukwo Mkpughe. O bu ezie na ha bu akwukwo abuo di iche iche, onu ha na-anochi anya otu akwukwo.

Afo ufodu gara aga, enwe m mmekorita oha na eze na otu oka mmuta okpukpe a ma ama nke Seventh-day Adventist, onye na-arụ ọrụ na Biblical Research Institute nke General Conference nke Seventh-day Adventist Church. Okà mmuta okpukpe ahụ na-agbalị imezi nghota m banyere amaokwu isii ikpezụ nke Daniel iri na otu, nakwa nghota m banyere “daily” di n'akwukwo Daniel. N'ime mmekorita anyi, nke mere n'ogologo oge, n'ihu na o gunyere ka o dee otu isiokwu nke m zara, nke o zaghachiri ozo, ma n'ezie m weghachikwara echiche m, ma otu ahụ ka o gara n'ihu. N'ime mmekorita ahụ, o gwara m na n'ime komitii o na-arụ ọrụ na ya na General Conference, a na-ewere ya di ka okachamara n'akwukwo Daniel, nakwa na otu onye ya na ya na-aruko ọrụ ka a na-ewere di ka okachamara bi n'akwukwo Mkpughe. N'ime mmekorita anyi, o choghi ilebara isi ihe ndi di n'akwukwo Mkpughe anya, kama o choro iziga ha n'aka onye ọrụ ibe ya. O choro idobe mkparita uka ahụ n'akwukwo Daniel naani.

Nwannaanyi White mere ka o doo anya na Daniel na Mkpughe bu otu akwukwo. N'ogo ahụ, ha na-anochi anya Akwukwo Nso, nke bu otu akwukwo e mejuputara site n'akwukwo abuo, nke ochie na nke oheru. Nwannaanyi White kwukwara banyere uka ndi Juu, nke na-ewere naani akwukwo ochie ahụ di ka otu akwukwo ahụ, o kwukwara kwa banyere ndi na-eleghara akwukwo ochie ahụ anya n'ihu na ha na-aghota naani, ma o bu na ha di njikere naani ighota, akwukwo oheru ahụ. Akaebe ya sitere n'mmo nsọ bu na o buru na i nabata naani nke oheru, mgbe ahụ i juru nke ochie, na nke ozokwa. Ka onye nka mmuta okpukpe kwuo na o bu okachamara n'akwukwo Daniel, ma o bughu n'akwukwo Mkpughe, bu imeghachi echiche ndi Juu nke inakwere naani Agba Ochie, anyi makwara ebe echiche warara ahụ duru ndi Juu. Iwere akuku o bua n'ihe a na-ekwu; inakwere nke ochie ma o bughu nke oheru, ma o bu inakwere nke oheru ma o bughu nke ochie, bu iju akaebe ahụ dum.

“Onye Nzoputa ahụ juru ndi na-eso uzo ya ma ha ghotara ihe ndi a. Ha zara, ‘Ee, Onyenweanyi.’ Mgbe ahụ o siru ha, ‘Ya mere onye odeakwukwo o bua a zulitere banyere alaeze eluigwe yiri nwoke bu nna ulo, onye na-eweputa n'aku ya ihe oheru na ihe ochie.’ N'ilu a, Jizos tinyere n'ihu ndi na-eso uzo ya ọrụ diiri ndi ọrụ ha bu inye uwa ihè ahụ ha natara n'aka ya. Agba Ochie bu naani Akwukwo Nso di adi n'oge ahụ; ma e dereghu ya naani maka ndi oge ochie; o bu maka ogbo niile na maka mmadu niile. Jizos choro ka ndi nkuzi ozizi ya jiri nlezianya nyochaa Agba Ochie maka ihè ahụ nke na-eguzobe njirimara ya dika Mesaya ahụ e buru amuma banyere ya, ma na-ekpughe odidi ozi ya nye uwa. Agba Ochie na Agba Oheru enweghi ike ikewapu onwe ha, n'ihu na ha abuo bu ozizi nke Kraist. Ozizi ndi Juu, ndi na-anabata naani Agba Ochie, adighi eweta nzoputa, ebe ha na-aju Onye Nzoputa ahụ onye

ndụ ya na ozi ya bụ mmezu nke iwu na amụma nile. Ma ozizi ndị na-ajụ Agba Ochie adighikwa eweta nzọpụta, n’ihi na ọ na-ajụ ihe ahụ bụ àmà kpomkwem banyere Kraịst. Ndị na-enwe obi abụọ na-amalite site n’ileda Agba Ochie anya, ma naanị otu nzọụkwụ ọzọ ka ọ chọrọ iji gọnahụ ịdị irè nke Agba Ọhụrụ, ma otú a ka a na-ajụ ha abụọ.”

“Ndị Juu nwere ntakiri mmetụta n’ahụ ụwa Ndị Kraịst n’igosi ha mkpa iwu ndị ahụ, tinyere iwu na-adigide adigide nke ụbọchị izu ike, n’ihi na mgbe ha na-ewepụta akụ ochie nke eziokwu, ha na-atụfu nke ọhụrụ dị n’ozizi nke Jisọs banyere onwe ya. N’aka nke ọzọ, ihe kpatara ya kacha sie ike mere Ndị Kraịst ji ada n’imetuta ndị Juu ka ha nabata ozizi Kraịst dika asụsụ nke amamihe Chineke, bụ n’ihi na, mgbe ha na-ewepụta akụ nke okwu ya, ha na-eji nlelị emeso ọgaranya nke Agba Ochie, nke bụ ozizi mbụ nke Ọkpara Chineke, site n’aka Mosis. Ha na-ajụ iwu ahụ e kwusara site na Sainai, na ụbọchị izu ike nke iwu nke anọ, nke e hibere n’ogige Iden. Ma onye ozi nke ozioma, onye na-agbaso ozizi Kraịst, ga-enweta omuma zuru ezu nke ma Agba Ochie ma Agba Ọhụrụ, ka o wee gosi ha n’ihè ha n’eziokwu n’ihu ndị mmadụ dika otu ihe a na-apughị ikewapụ ekewa—otu na-adabere n’ebe nke ọzọ nọ ma na-enyekwa nke ọzọ ihè. N’uzọ dị otu a, dika Jisọs kuziri ndị na-eso ụzọ ya, ha ga-ewepụta n’akụ ha ‘ihe ọhụrụ na ihe ochie.’” Spirit of Prophecy, volume 2, 255.

Ndumodu gara aga nwere ngwa ọzọ maka ndị Adventist Laodisia. Ikwu na mmadụ kwere na Bible n’ozuzu ya, ma Agba Ochie ma Agba Ọhụrụ, ma o sina dị ju Mmuo nke Amuma, bụ otu olulu ahụ nke inakwere naanị otu àmà. A na-achọ ndị àmà abụọ iji guzobe eziokwu, ya mere ọ gaghi ekwe omume iji otu àmà guzobe eziokwu; ma ọ buru na onye ọ bula anwaa ime otú ahụ, ọ na-ajụ ndị àmà abụọ ahụ, ọ na-adaberekwa okwukwe ya n’ihe a na-akpọ “okara-eziokwu.”

Ugbu a, aga m ekwughachi ajuju nke dị n’otu n’ime edemede mbụ ndị na-aputa kemgbe Julai, 2023. Ajuju ahụ bụ, “Ihè ọhụrụ ginị ka esi na Adventism pụta kemgbe 1863?” Azịza ya dị mfe: “Ọ dighi.”

“Akwukwo Daniel na Mkpughe bụ otu. Otu bụ amuma, nke ọzọ bụ mkpughe; otu bụ akwukwo e mechiri emechi, nke ọzọ bụ akwukwo e meghere. Jón nuru ihe omimi ndi égbè eluigwe kwuru, ma e nyere ya iwu ka ọ ghara ide ha.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ya mere Alfa na Omega na-egosi, n’ihi ya, na Daniel bụ nke mbụ, mkpughekwa bụ nke ikpeazu. Daniel na-anochi anya mmalite nke Adventizim, mkpughekwa na-anochi anya njedebe ya.

“Mkpughe bụ akwukwo e mechiri emechi, ma ọ bukwa akwukwo e meghere emeghe. Ọ na-edekọ ihe omume dī itunanya ndi ga-eme n’ubochi ikpeazu nke akuko ihe mere eme nke ụwa a. Ozizi ndi dī n’akwukwo a doro anya, ọ bughị ihe omimi na ihe a na-apughị ighota. N’ime ya, a na-ebulikwa otu ahiri amuma ahụ e weere n’akwukwo Daniel. Ufodu amuma ka Chineke kwughachiri, si otu a na-egosi na a ghaghị inye ha mkpa. Onyenweanyi adighi ekwughachi ihe ndi na-enweghi nnukwu ihe ọ putara.” Manuscript Releases, volume 9, 8.

Ná mmalite nke Adventizim, n’ime amaokwu ndi ahụ bụ ogidi etiti nke Adventizim, amaokwu ndi ahụ e meghere n’afọ 1798; Jisọs kowara Onwe Ya dika “Palmoni,” Onye Onu-Ogugu Di Ebube. N’ogwugwu nke Adventizim, Jisọs na-akowa Onwe Ya dika “Alpha and Omega,” onye okà-asusu

dị ebube—Okwu Chineke. N’ihi nke a, mmalite nke Adventizim na ozi mmụọ-ozī mbụ “e kwubara n’elu oge.” N’ogwugwu nke Adventizim, ozi mmụọ-ozī nke atọ ga-adị kwubara n’elu Okwu Ya.

Mmalite na njedebe nke Adventism na-eme n’oge akukọ ihe mere eme nke alaeze nke isii nke amụma Akwukwọ Nso; ya mere, ha na-eme n’oge mmalite na njedebe nke United States. Akukọ amụma nke United States bụ akukọ nke mpi abụọ ahụ, ya bụ Republicanism na Protestantism. N’ogwugwu nke akukọ ahụ mpi abụọ ahụ ga-agbanwe site n’ibụ nwa aturū burū dragon. Republicanism ga-agbanwe burū democracy, Protestantism kwa ga-agbanwe burū Protestantism nke ndapụ n’ezi okwukwe. Mgbe iko oge amara ule nke United States bidoro iru n’ogwugwu ya, dika o na-eme ugbo a, mpi abụọ ahụ nke Republicanism nke ndapụ n’ezi okwukwe na Protestantism nke ndapụ n’ezi okwukwe ga-akpụ oyiyi nye anụ ọhịa ahụ, si otu a jikọta ụka na ọchịchị n’otu mpi nke na-ekwu okwu dika dragon. Ma a gaghị ahapụ Chineke n’enweghị onyeamà, n’ihi na n’ime usoro iweta njedebe nye United States, O ga-ebulite ezi mpi nke Protestantism ka o gbaghara megide ma oyiyi anụ ọhịa ahụ dī na United States, ma emesia oyiyi anụ ọhịa ahụ nke na-eche ụwa niile ihu. Ibulite mpi Protestant ahụ n’ogwugwu nke United States ga-emezu n’ime otu usoro akukọ ihe mere eme ahụ e si bulite mpi Protestant n’mmalite nke United States. A ga-agabiga otu ndi bubu ndi nke ogbugba ndu, ndi oheru kwa ga-agho ndi nke ogbugba ndu oheru. O nweghi ihe oheru di n’okpuru anyanwu.

Mgbe anyi ji amuma oge ndi a ghotara ma gosiputa n’akukọ ihe mere eme nke ndi Millerite nyochaa Alfa na Omega, anyi na-achoputa na ha bu otu ihe ahụ. Amuma oge o bula na-amalite site n’akukọ ihe mere eme mgbe a na-ekwusa amuma ahụ, ma akukọ ihe mere eme ahụ na-anochi anya mgbe niile akukọ ihe mere eme mgbe a na-emezu amuma ahụ.

Akukọ banyere amuma nke puku afọ abụọ na nari atọ malitere na iwu nke atọ na 457 T.K. ma kwusị na ozi nke mmụọ ozi nke atọ na Oktoba 22, 1844. N’oge na-eduga ruo, ma tupu ọbibi nke iwu nke atọ, arusiwo oru iwulite ulo nsọ na Jerusalem. N’otu aka ahụ, n’akukọ nke na-eduga ruo ọbibi nke mmụọ ozi nke atọ, e guzobere eziokwu ndi bu ntala nke ulo nsọ Millerite.

N’afọ 1798, amuma nke afọ puku abụọ na nari ise na iri abụọ na ise, nke malitere n’afọ 723 T.K. site n’ichusasị ebo iri nke ugwu, mezuru. Amuma ahụ kowara oge abụọ nke afọ puku otu na nari abụọ na iri isii, na-akara izopia ulo nsọ nkiti na Jerusalem nkiti site n’aka Rome ndi ogo mmuọ nkiti; nke afọ puku otu na nari abụọ na iri isii nke Rome papal sochiri, ka o na-azopia obodo ime mmuọ na ulo nsọ ime mmuọ. Amuma ahụ malitere site n’mbibi nke alaeze ugwu ahụ na nchusasị nke umu amaala alaeze ahụ. N’etiti amuma ahụ, n’afọ 538, ka a na-akara njedebe nke izopia ndi nke Chineke site n’aka Rome ndi ogo mmuọ, alaeze nke anọ nke amuma Akwukwọ Nso, ma meputa nchusasị nke nzuko Chineke n’ime ozara nke Oge Ochichiri. Njedebe nke amuma oge ahụ n’afọ 1798 na-akara njedebe nke alaeze nke ise nke amuma Akwukwọ Nso. Nchusasị nke ebo iri nke ugwu, na nke nzuko Ndi Kraist gbara oso banye n’ozara, na-anochi anya nchikota nke ndi a kara aka ibu mpi nke Protestantism. A na-anochikari waymarks anya site n’ihe ndi na-emegiderita onwe ha, ma nchusasị nwere ike inochi anya nchikota, dika Elaija si anochi anya Jon Onye Na-eme Baptizim. N’otu esemokwu amuma ahụ, Elaija anwughi, ma Jon Onye Na-eme Baptizim nwuru.

N'afọ 677 T.K., e mere ka ebo ndịda nke Juda, (a makwaara ya dị ka ala ahụ dị ebube n' Akwukwo Nso) gbasasịa ruo afọ puku abuo na narị ise na iri abuo, nke kwusiri n'ubochi Oktoba 22, 1844. Amuma ahụ na-akowaputa izopia ndi nke Chineke n'okpuru ukwu, ndi Daniel kporo "usuu ndi agha" na Daniel 8:13, 14.

Mgbe ahụ, anurị m ka otu onye nsọ na-ekwu okwu, onye nsọ ozo wee si onye nsọ ahụ nke na-ekwu okwu, Ruo ole mgbe ka ohuu ahụ ga-adị gbasara aja nsure oku ubochi niile, na njehie nke mbibi, nke ga-enye ma ebe nsọ ma usuu ahụ ka a zoda ha n'okpuru ukwu? O wee si m, Ruo ubochi puku abuo na narị ato; mgbe ahụ ka a ga-eme ka ebe nsọ ahụ di ocha. Daniel 8:13, 14.

Amuma nke puku afọ abuo na narị ato, nke kwusiri n'otu oge ahụ amuma nke puku afọ abuo na narị ise na iri abuo, nke malitere n'afọ 677 T.K., no na-akowaputa izoda ebe nsọ n'okpuru ukwu dika e siri kowaa ya na Daniel 8:13, 14. Amuma nke igbasa Juda n'afọ 677 T.K. bu uzọ nweta mwakpo ato sitere n'aka Nebukadneza, amuma ahụ wee kwusi n' mbata nke ozi nke ato na Oktoba 22, 1844.

Amuma afọ puku abuo, narị ise na iri abuo abuo ahụ nke kwusiri n'afọ 1798 na 1844 n'otu n'otu na-akowaputa afọ iri anọ na isii nke iwulite ntala ulo nsọ Millerite. Mozis noro ubochi iri anọ na isii na-anata ntuziaka banyere iwulite ulo nsọ ahụ; imeghari ulo nsọ Herod n'oge Kraist were afọ iri anọ na isii, nke kwusiri n'afọ e mere Kraist baptizim. Site na baptizim ahụ O gara n'ozara ubochi iri anọ, ma mgbe O laghachiri, O sachara ulo nsọ ahụ nke mbu, ndi Juu na-akpa uka choro ima site n'ike ochichi di anaa ka O jiri mee ihe di otu a.

Ememme Ngabiga nke ndi Juu adila nso, Jisos wee rigoro Jerusalem. O wee hu n'ulo nsọ ndi na-ere ehi na aturu na nduru, na ndi na-agbanwe ego ka ha no odu. Mgbe o mechara utari site n'udo nta, o chupuru ha niile n'ulo nsọ, tinyere aturu na ehi; o wee wusaa ego ndi na-agbanwe ego, ma kpughee tebul ha. O wee si ndi na-ere nduru, Wepunu ihe ndi a ebe a; unu emela ulo Nna m ulo ahia. Ndi na-eso uzo ya wee cheta na e dere n' Akwukwo Nso, Anuri oku maka ulo gi eripawo m. Ndi Juu wee zaa, si ya, Gini bu ihe iriba ama i na-egosi anyi, ebe i na-eme ihe ndi a? Jisos zara wee si ha, Kudanu ulo nsọ a, n'ime ubochi ato aga m ewulite ya. Ndi Juu wee si, Afọ iri anọ na isii ka e ji wuo ulo nsọ a, i ga-ewulitekwa ya n'ime ubochi ato? Ma o na-ekwu banyere ulo nsọ nke ahụ ya. Ya mere, mgbe e mere ka o si n'onwu bilie, ndi na-eso uzo ya chetara na o gwara ha nke a; ha wee kwe Akwukwo Nso na okwu ahụ Jisos kwuru. Jon 2:13-22.

Ulo nsọ ndi Millerite ka e wuru n'ime afọ iri anọ na isii, bido n'afọ 1798 na njedebe amuma mbu nke afọ puku abuo na narị ise na iri abuo, wee kwusi afọ iri anọ na isii ka e mesiri, n'ime mmezu amuma nke abuo nke afọ puku abuo na narị ise na iri abuo n'afọ 1844. Afọ iri anọ na isii ahụ malitere na mbata nke mmuo-ozu mbu ma kwusi na mbata nke mmuo-ozu nke ato, n'ihia na Kraist kwuru na a ga-ebuli ulo nsọ Ya n'ime ubochi ato. O buru na i ju ihu eziokwu ndi a, o bu n'ihia nsogbu abuo bu isi, karihi nsogbu ndi puru idi n'ime obi na-adighi njikere ma na-adighi ana nti n'igbanwe. Nsogbu mbu bu na i juru ibiakwute Okwu amuma ahụ site n'echiche na akuko ihe mere eme na-emeghari onwe ya. I bughu onye na-agbaso usoro nkowa akuko ihe mere eme. Nsogbu nke ozo bu enweghi ike itinye okwu ihe nnochianya ndi e deoro n'ime Okwu Chineke n'oru site

n'Okwu Chineke. Mmalite nke amụma ndị a niile na-akwā njedebe, ha na-akwākwā mgbe niile karịa naanị akwāko ihe mere eme ndị na-emegharị onwe ha.

Baibul na-ekwu na anyị bụ ụlọ nsọ nke Mmụọ Nsọ, e mekwara ụlọ nsọ ahụ nke ahụ mmadụ site na kromosom iri anọ na isii. Ndị ọkà mmụta sayensị na-amụ kromosom iri anọ na isii ahụ na-agwa anyị na kromosom nwoke iri abụọ na atọ na kromosom nwanyị iri abụọ na atọ ekpuchiri gburugburu protin nke ọdịdị ya dị ka obe.

N'ime Daniel iri na abụọ e nwere amụma oge atọ jikọtara onụ; nke mbụ na-ezo aka n'igbasasị ike nke ndị nsọ ahụ, nke na-anọchi anya "oge asaa" nke Levitikos iri abụọ na isii. Igbasasị ike nke ndị nsọ ahụ nke e mezuru n'ime ha bụ afọ puku abụọ na narị ise na iri abụọ, ma n'ime Daniel iri na abụọ ọ na-ezo naanị aka n'okara ikpezū nke oge ahụ. Ọ na-egosi Daniel dika onye na-aghọtaghị ihe e bu n'obi site n'okwu nkwpụta ahụ.

Anụrụ m nwoke ahụ yi uwe ọcha linin, onye nọ n'elu mmiri nke osimiri ahụ, mgbe o weliri aka nri ya na aka ekpe ya elu n'ebe eluigwe dị, were Him nke na-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi n'ụọ iyi, na ọ ga-abụ maka otu oge, na oge abụọ, na ọkara; ma mgbe ọ ga-emezucha igbasasị ike nke ndị nsọ ahụ, ihe ndị a niile ga-agwūcha. Anụrụ m, ma aghọtaghị m: mgbe ahụ ka m kwuru, O Onyenwe m, gini ka ọgwūgwū nke ihe ndị a ga-abụ? Daniel 12:7, 8.

Daniel isi nke iri na abụọ na-egosi ozi ahụ e mepere akara ya n'oge ọgwūgwū, nke bụ afọ 1798. N'akwā Akwākwā Nsọ a, Daniel nọchiri anya William Miller, bụ isi akara nke ndị amamihe n'akwāko ihe mere eme ahụ. Ebu ụzọ duru Miller gaa n'amụma nke afọ puku abụọ na narị ise na iri abụọ nke Leviticus iri abụọ na isii, ma n'amaokwu nke asaa na nke asatọ ọ nọchiri anya ndị amamihe ndị ga-eme ka eziokwu ahụ kwesị, ya bụ na ichūsasị ahụ nke afọ puku abụọ na narị ise na iri abụọ ka a na-akwāpụta n'ezie n'enweghị mgbagha dika ibụ ichūsasị nke Chineke chūsasiri ndi Ya.

Ma ọ burūkwā na unu agaghị anụ m ntị n'agbanyeghị ihe ndị a niile, mgbe ahụ aga m ata unu ahūhū okpukpu asaa karịa n'ihī mmehie unu. Aga m agbajikwa mpako nke ike unu; aga m emekwa ka eluigwe unu dị ka ịgwè, ụwa unu burūkwā dika ọla. Levitikos 26:18, 19.

"Nganga" nke Izrel oge ochie bụ mgbe e kwere ha ka ha jū Chineke dika Eze ha ma hōrō eze mmadū. Nganga ha, nke na-ebute ọdida (Ilu 16:18), bụ ọchichọ ha ibū dika alaeze niile na-ekpere arūsị gbara ha gburugburu. Iwepū mbū alaeze ugwu, ma emesịa alaeze ndida, bụ ikesa ike ahū (eze) n'afō 723 T.K. na 677 T.K., n'otu n'otu.

Miller nọchiri anya ndi maara ihe, ndi ghōtara mmūba nke ihe omūma ahū e kpughere site n'ikpū akara n'amaokwu ndi gara aga nke Daniel iri na abūọ, ma n'amaokwu nke asaa na nke asatō a nōchiri ya anya di ka onye na-adighi aghōta njikō di n'etiti afō otu puku narī abūọ na iri isii na afō puku abūọ narī ise na iri abūọ nke ichūsasī ndi Chineke. Daniel nōchiri anya ndi Chineke na njedebe nke Adventism, dika Miller kwa nōchiri anya ya na mmalite nke Adventism. N'ogwūgwū nke Adventism, otu nsogbu ahū ka di, n'ihī na dika Adventism siri wepū nghōta Miller banyere "oge asaa," a manyere ha imata naanī afō otu puku narī abūọ na iri isii dika Oge Ọchichiri. Ndi maara ihe n'ogwūgwū nwere nsogbu yiri nke ahū ha ga-edozi, dika Daniel na Miller si gosi. Gini

mere e ji were okwu e ji mara Leviticus iri abụọ na isii kowaa oge atọ na okara kama oge asaa?

Miller emeghi ka o dozie nkuda mmuo a kpmkpam, ma n'afọ 1856 e gosiputara "ihe amuma oheru" ikpezu ahụ n'usoro edemede isii nke a na-emechabeghi, nke kowara oge asaa ahụ dika ihe na-anochi anya afọ atọ na okara nke Rome ndi ogo mmuo na-azoda Izrel nkiti nke Chineke, sochiri ya afọ atọ na okara nke Rome papal na-azoda Izrel ime mmuo. Afọ asaa ka e mesiri, Adventism juru kpmkpam ihe nile banyere oge asaa ahụ, si otu a kwadebe nkuda mmuo ahụ maka ndi amamihe n'oge ogwugwu na 1989, mgbe, dika e si kowaa ya na Daniel isi nke iri na otu, amaokwu nke iri ano, mba ndi nochiri anya Soviet Union mbu ka papacy na United States sachapuru.

A juru ihe mbu e nyere Miller na 1863, e nyerekwa ihe ikpezu banyere isiokwu ahụ site n'aka Hiram Edson n'ime isiokwu isii ahụ. A kwusiri isiokwu ndi ahụ, ma afọ asaa (oge) ka e mesiri, e wepuru ike nke Izrel nke oge a, ka o wee nomie uka ndi na-ekpere arusi, bu ndi e kporo n'uzo ziri ezi afọ ole na ole tupu ahụ umu ndi inyom Babilon. Oge asaa nke Levitikos iri abuo na isii, dika ozizi amuma, ghoru nkume isu ngongo, e meekwa nganga nke Izrel oge ochie ozo, dika e gosiri ya n'ochicho ha choro ka Sol chiwa ha dika eze. Jizos na-anochi anya ogwugwu site na mmalite.

Akwukwo Daniel na-akowaputakwa amuma nke otu puku afọ nari abuo na iri itoolu, tinyere amuma nke otu puku afọ nari atọ na iri atọ na ise, nke ha abuo malitere n'oge e wepuru "ihe a na-achụ kwa ubochi" n'afọ 508. Iwepu "ihe a na-achụ kwa ubochi" na-anochi anya iwepu mgbochi Rom nke ndi na-ekpere arusi megide iri elu nke ike papal n'afọ 538. E nwere oge mgbanwe nke afọ iri atọ tupu e tinye ike papal n'ocheeze nke uwa n'afọ 538, mgbe ahukwa afọ otu puku abuo na iri isii fodurunu na-ejedebe n'afọ 1798. Afọ iri atọ ahụ nke mgbanwe site n'otu alaeze gaa n'ozo na-akowaputa afọ ikpezu nke ochichi papal nke na-eduga n'itinye alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso n'ocheeze nke uwa n'afọ 1798. Mbido amuma nke otu puku afọ nari abuo na iri itoolu na-akowaputa mgbanwe site n'otu alaeze nke amuma Akwukwo Nso gaa n'alaeze ozo nke amuma Akwukwo Nso, dikwa ka njedebe nke amuma ahụ na-eme.

Amuma nke nari afọ otu puku atọ na iri atọ na ise nke malitere n'iwepu "ihe a na-eme kwa ubochi" n'afọ 508 na-agwu n'afọ 1843.

Ma site n'oge ahụ a ga-ewepu aja a na-achụ kwa ubochi, ma guzozie ihe aru ahụ nke na-eme ka ebe togbo n'efu, a ga-enwe otu puku ubochi abuo nari na iri itoolu. Ngozi nadiiri onye ahụ nke na-eche, ma rute otu puku ubochi atọ nari na iri atọ na ise. Daniel 12:11, 12.

Amuma nke afọ otu puku nari atọ na iri atọ na ise kwusiri n'afọ 1843, Daniel wee kwuo na ndi ahụ "chere" mgbe amuma ahụ ga-emezu ga-abu ndi a goziri agozi. Nwanyi White kwuru ya n'uzo a.

"A goziri agozi bu anya ndi huru ihe ndi ahụ a huru n'afọ 1843 na 1844.

"E nyere ozi ahụ. Ma ekwesighi idi oge obula n'imeghachi ozi ahụ, n'ihina ihe iriba ama nke oge a na-emezu; a ghaghi irucha oru mmechi ahụ. A ga-aru nnukwu oru n'oge di mkpirikpi. N'oge na-adighi anya, a ga-enye ozi site n'ihoputa nke Chineke nke ga-ebili buru mkpu ukwu. Mgbe ahụ Daniel ga-eguzo n'oke ya, inye ama ya." Manuscript Releases, volume 21, 437.

Ya mere, mmalite nke amụma afọ otu puku narị atọ na iri atọ na ise na-akọwapụta mgbanwe site n'okpukpe nke ikpere arụsị gaa n'okpukpe nke papalazim, si otu a na-akọwapụta mgbanwe site na Protestantizim gaa na Protestantizim nke Miller.

Ndị Adventist ahụ na-ajụ eziokwu ndị ntọala nke Adventism, na-ajukwa amụma oge niile ndị Millerites gosipụtara, ọbuna puku ụbọchị abụọ na narị atọ ahụ nke Daniel 8:14. O nwere ike ịbụ na ha ga-agonari eziokwu a, ma enwere ike igosi n'uzọ ezi uche dị na ya na eziokwu a bụ eziokwu; ma isi okwu m ugbu a dị iche, ya mere aga m ahapụ nke ahụ ugbu a ka anyị na-agbalị iweta edemede a ná mmechi.

Ichusasị nke “ala ebube” nke Juda n'afọ 677 T.K. na-anọchi anya ịzọpịa “ndị agha” ahụ n'ime Daniel 8:13, 14, ma na-atụ aka n'itolite ala ebube nke oge a, bụ United States. Afọ puku abụọ na narị atọ nke amaokwu ndị ahụ malitere n'afọ 457 T.K., ma na-anọchi anya ịzọpịa “ebe nsọ” ahụ.

Mgbe ahụ anurụ m otu onye nsọ ka ọ na-ekwu okwu, onye nsọ ọzọ wee si onye nsọ ahụ nke na-ekwu okwu, Olee ogologo oge ka ọhụ a ga-adị banyere àjà a na-achụ kwa ụbọchị, na njehie nke mbibi, nke inye ma ebe nsọ ma usuu ndị agha ka a zọda ha n'okpuru ụkwụ? O wee si m, Ruo puku ụbọchị abụọ na narị atọ; mgbe ahụ ka a ga-eme ka ebe nsọ ahụ dị ọcha. Daniel 8:13, 14.

Afọ 677 BC na 457 BC bụ ụbọchị e jikọtara ọny site na mmekọrịta dị n'etiti ndị nke Chineke na ebe nsọ nke Chineke. Chineke weghachitere ma usuu ndị agha ahụ ma ebe nsọ ahụ ka ha buru otu ọzọ n'otu oge ahụ, n'ụbọchị Oktoba 22, 1844. Afọ narị abụọ na iri abụọ dị n'etiti 677 BC na 457 BC na-anọchi anya oge Chineke ji eguzobe ihe ịrịba ama nke ụzọ nke na-anọchi anya mmụba nke ihè. N'ụbọchị Oktoba 22, 1844, ihè nke mmụọ ozi nke atọ bjarutere, ihè nke ebe nsọ malitere ịmụcha, ma e nwere usuu ndị agha nọ ebe ahụ ikwusa ihè ahụ.

N'ahiri amụma nke na-akọwa ọgụ ahụ nke akụkụ atọ nke Setan na Kraịst sonyeere na ya, e bipụtara Baiḅul King James nke afọ 1611. Nnọọ kpomkwem afọ narị abụọ na iri abụọ ka e mesiri, n'afọ 1831, William Miller bipụtara ozi ya nke mbụ:

“N'ime afọ itoolu William Miller juru onwe ya n'obi na o kwesiri inye ụka ozi ya; ma o chere, na-atụ anya na onye ọchịchị a ma ama ga-ekwusa ozi ọma nke Onye Nzọpụta na-abia n'oge na-adighi anya. N'idi otu a na-echere, ọ gosiri naanị eziokwu nke ozi ahụ; ha nwere aha na ha di ndu, ma ha na-anwu ngwa ngwa. N'afọ 1831 Miller nyere okwu mbu ya banyere amuma di iche iche.” Steven Haskell, *The Seer of Patmos*, 77.

Chineke chebere ederede ndi mbu di nsọ ma zie ezi e ji meputa Bible. O wee meputa Bible Ya n'afọ 1611. O wee welite onye ozi nke ga-eji iwu ndi di n'ime Bible, ndi e chotara, ndi e si na ya nweta, ma guzobe, meputa ozi nke mmuọ ozi mbu. N'afọ 1831, e mere ozi Miller ka o buru nke e guzobere nke ọma, dika e mere ozi ahụ n'akukọ ihe mere eme Kraịst ka o buru nke e guzobere nke ọma site n'aka Jon Onye Na-eme Baptizim, dika e si eme ka ozi ahụ buru nke e guzobere nke ọma n'ime mmeghari mgbanwe o bula. Ozi Miller, ya bu, ozi nke mmuọ ozi mbu nke na-ekwuputa mmeghe nke ikpe, ka a na-akwado ozugbo site n'itinye oge amuma nke narị afọ abụọ na afọ iri abụọ. O bu ozi idọ aka ná ntị ná mmalite alaeze nke isii nke amuma Bible—United States.

N'afọ 1996, ọrụ mgbasa ozi nke Future for America malitere, e wee biputa ozi nke mmuo ozi nke ato nke e kpugherewo na 1989, bu ozi na-akowa ogwugwo nke onya onwunwa nke ochichi onyeisi uka Rome na iwu Sode na-abia n'oge na-adighi anya, n'ime magazin e nyere aha ya, The Time of the End. E meputara ozi ahụ n'ogwugwu nke Adventizim n'usoro doro anya dika e siri meputa ozi ahụ ná mmalite n'usoro doro anya. Ná mmalite, e jikotara ozi ahụ n'oge, o nochikwara anya mmepe ozo nke eziokwu ndi di n'Okwu Chineke. N'afọ 1996, afọ nari abuo na iri abuo mgbe amuru United States na 1776, e meputara ozi ahụ n'ogwugwu nke Adventizim n'usoro doro anya, o nochikwara anya mmepe ozo nke ozi ndi mmuo ozi ato.

Ka anyi na-atule akuko ihe mere eme nke mpi Republican na mpi Protestant n'akuko ihe mere eme nke alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso, a ghaghị ighota onye mpi Protestant ahụ bu, na onye o bughị.

Gbasi mbọ ike ka i gosi onwe gi nye Chineke dika onye a nabatara, onye ọrụ nke na-ekwesighi ime ihere, na-ekewa okwu nke eziokwu nke oma. Ma zere okwu ruru aru na okwu efu: n'ih i na ha ga-amuba ruo n'idi njo na-adighi asopuru Chineke karja. 2 Timothy 2:15, 16.